

**Smjernice o pretpristupnim potrebama u pogledu pisanog
prevođenja – preporuke za zemlje koje pristupanjem uvode novi
službeni jezik u Evropsku uniju**

Sadržaj

1. Koja je svrha ovih smjernica?	3
2. Zašto prevodimo pravnu tekovinu Evropske unije	3
3. Obavezni koraci	3
4. Odgovornosti Evropske unije	6
5. Odgovornosti zemlje kandidata	6
5.1 Uspostavljanje jedinice za koordinaciju prevođenja	6
5.2 Prevođenje	7
5.4 Terminologija	8
5.5 Revizija	8
5.6 Postavljanje prevoda na CC Vistu	9
5.7 Alati	9
5.8 Fluktuacija službenika	9
6. Određivanje prioriteta	10
7. Kako EU može da pomogne jedinicama za koordinaciju prevođenja	11
7.1 Pravna služba Evropske komisije	Error! Bookmark not defined.
7.2 Kancelarija za publikacije Evropske unije	11
7.3 Generalna direkcija za prevođenje	11

Koja je svrha ovih smjernica?

Postojeće smjernice sadrže preporuke zemljama koje prevode pravnu tekovinu EU o tome kako da organizuju ovaj posao. Treba ih smatrati praktičnim radnim vodičem koji će možda biti potrebno ažurirati nakon sljedećeg proširenja kako bi uključile tehničke novitete i novostečena znanja.

Preporuke su sakupljene od kolega iz različitih službi Evropske unije i bivših službenika nacionalnih organa uključenih u pripreme za proširenje. Ove preporuke su očigledno samo osnovni elementi upravljanja kompleksnim procesom prevođenja ogromnog broja strana pravne tekovine EU neophodnih za proširenje jezičke zajednice Evropske unije.

Zašto prevodimo pravnu tekovinu Evropske unije?

Zemlje mogu imati različite razloge za prevođenje (cjelokupne ili dijelova) pravne tekovine EU. Jedan od razloga može biti aspiracija zemlje za članstvo u Evropskoj uniji. Odlučivanje o tome da li će jezik/jezici **zemlje kandidata** postati službeni jezik/jezici Evropske unije je pitanje koje se rješava tokom procesa pregovora između postojećih članica Evropske unije i zemlje kandidata. Pravnu tekovinu EU nijesu prevodile sve zemlje kandidati. Na primjer, Austrija nije prevodila pravnu tekovinu EU na svoj službeni jezik budući da je njemački već bio službeni jezik Evropske unije. Umjesto toga, u protokolu 10¹ navedena su **23 specifična austrijska** termina koji u Evropskoj uniji imaju isto pravno značenje kao odgovarajući termini koji se koriste u Njemačkoj². Međutim, **kada** zemlja namjerava da u Evropsku uniju uvede novi jezik pri pristupanju, od zemlje se traži da osigura da je pravna tekovina EU dostupna na njenom jeziku u trenutku pristupanja. Ovo je potrebno zbog pravnih razloga budući da prevedena pravna tekovina EU mora biti objavljena u specijalnom izdanju Službenog lista³ prije pristupanja, inače neće biti primjenjiva, što bi stvorilo pravni vakuum u Evropskoj uniji. Presuda u slučaju Skoma-Luks⁴, prema kojoj propis Zajednice koji nije objavljen na jeziku države članice nije sprovediva protiv lica u toj državi, je dobar primjer kako odlaganja mogu dovesti do pravne nesigurnosti. Pripreme za proširenje u Generalnoj direkciji za pisano prevođenje, Pravnoj službi i Kancelariji za publikacije Evropske komisije takođe trpe u slučaju odlaganja ili nezadovoljavajućih prevoda. Nprevodeno ili loše prevedeno zakonodavstvo može takođe stvoriti praktične probleme za novu državu članicu u sprovođenju zakonodavstva.

Prevođenje zakonodavstva EU je takođe potrebno za funkcionisanje demokratske zajednice budući da prevodi omogućavaju ljudima da razumiju svoja prava i obaveze prema Evropskoj uniji. Isto važi i za građane i preduzeća zemlje kandidata koji treba da razumiju nove pravne akte koje kandidatska zemlja izrađuje kako bi uskladila svoje zakonodavstvo s evropskim (glavni aspekti priprema za članstvo u EU). Prema tome, prevođenje prava EU takođe ima jasnu unutrašnju svrhu.

Iskustvo iz prethodnih proširenja pokazuje da su kandidatske zemlje sklone potcjenjivanju kompleksnosti prevođenja pravne tekovine EU. Izazovi u organizovanju pretpristupnog prevodilačkog posla po pravilu podrazumijevaju organizaciono uspostavljanje jedinice za koordinaciju prevođenja, odabir kvalifikovanih službenika, određivanje prioriteta u prevođenju, praćenje procesa i naravno

¹ Sl. list C 241, 29.08.1994, str. 370. Ugovor o pristupanju Kraljevine Norveške, Republike Austrije, Republike Finske i Kraljevine Švedske Evropskoj uniji.

² „Specifični austrijski izrazi u njemačkom jeziku sadržani u austrijskom pravnom poretku i navedeni u Aneksu ovom Protokolu imaju jednaki status i mogu se upotrebljavati s istim pravnim učinkom kao odgovarajući termini navedeni u ovom Aneksu koji se koriste u Njemačkoj“

³ <http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>

⁴ Slučaj C-161/06 Skoma-Lux sro v Celní ředitelství Olomouc.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62006J0161:EN:HTML>

tekuću prevodilačku problematiku. Ukoliko se ovim izazovima ne pristupi pravilno u ranoj fazi, oni mogu negativno uticati na kvalitet prevoda i dovesti do odlaganja u kandidatskoj zemlji.

Napori kandidatskih zemalja u upravljanju pravnom tekovinom EU takođe su važni za Komisiju koja se po pristupanju u velikoj mjeri oslanja na prevodilački posao koji je obavila pristupajuća zemlja. Naime, nakon pristupanja, EU postaje odgovorna za prevođenje njenog novog zakonodavstva i većih inicijativa u domenu politika i na novi jezik Evropske unije. Ovi prevodi se nadograđuju i oslanjaju na pretpristupne prevode pravne tekovine EU.

Trenutni obim (april 2014) pravne tekovine EU (*acquis*) – korpusa prava EU koji je na snazi – koji je potrebno prevesti iznosi skoro 160 000 strana Službenog lista EU, dok je za vrijeme proširenja iz 2007. godine sadržao manje od 120 000 strana, tj. oko 90 000 strana 2004. godine.

Obavezni koraci

Priprema pravne tekovine na novom službenom jeziku EU podrazumijeva sljedeće korake:

	Korak	Odgovorno tijelo
1.	Utvrđivanje liste prioriteta ⁵ akata koje treba prevesti	Pravna služba Evropske komisije
2.	Sakupljanje terminologije uporedo s prevođenjem	Jedinica za koordinaciju prevođenja kandidatske zemlje u bliskoj saradnji s resornim ministarstvima
3.	Jezička revizija	Jedinica za koordinaciju prevođenja kandidatske zemlje
4.	Stručna revizija	Resorna ministarstva, institucije i državni organi u datoj stručnoj oblasti
5.	Pravna revizija	Pravnici jedinice za koordinaciju prevođenja kandidatske zemlje
6.	Postavljanje tekstova revidiranih prevoda na internetsku stranu CCVista ⁶	Jedinica za koordinaciju prevođenja kandidatske zemlje
7.	Uređivanje teksta	Kancelarija za publikacije Evropske unije
8.	Finalizacija	Pravna služba Komisije i Savjeta i Direkcija za pravne akte Evropskog parlamenta
9.	Objavljivanje	Kancelarija za publikacije Evropske unije

⁵ „Lista prioriteta“ pomaže kandidatskoj zemlji da zna koje akte pravne tekovine EU treba da prevodi, budući da isključuje one koji prestaju da važe ili su ukinuti, a sadrži novousvojene akte. Pravna služba Evropske komisije redovno ažurira listu. Međutim, to je dinamična i dugotrajna aktivnost, tako da se ažuriranje ubrzava kako se pristupanje približava.

⁶ CC Vista je internetska strana koja sadrži i nudi pristup prevodima pravnih akata Evropske unije na jezicima kandidatskih zemalja i potencijalnih kandidata. Vidi: <http://ccvista.taie.be/>

Odgovornosti Evropske unije

Kada proširenje EU uključuje dodavanje novog službenog jezika EU (ili novih službenih jezika), Evropska unija ima pravnu obavezu da

- Objavi pravnu tekovinu EU na novom jeziku/novim jezicima najkasnije na dan pristupanja,
- Obezbijedi svoja pisana saopštenja (zakonodavstvo, određene internetske strane itd.) na novom službenom jeziku od dana pristupanja.

U praktičnom smislu, institucije EU treba da preduzmu sljedeće mjere znatno prije datuma pristupanja:

Kancelarija za publikacije Evropske unije treba da angažuje lektore za novi jezik. Oni treba da uredite tekstove prevoda revidiranih u kandidatskoj zemlji.

Pravna služba Evropske komisije i Savjeta Evropske unije kao i Direkcija za pravne akte u Generalnoj direkciji za predsjedavanje Evropskim parlamentom treba da angažuju pravnike lingviste koji odlično poznaju novi jezik. Svaka služba treba da provjeri („finalizira“) svoj dio pravne tekovine EU koja je revidirana od strane kandidatske zemlje i uređena (lektorisana) od strane Kancelarije za publikacije. Pravna revizija se radi da bi osigurala urednički kvalitet pravnih akata (kompatibilnost s pravnim sistemom EU i terminološka koherentnost) i usaglašenost među svim jezičkim verzijama.

Kancelarija za publikacije Komisije mora da objavi finaliziranu pravnu tekovinu EU u posebnom izdanju Službenog lista Evropske unije.

Generalna direkcija za pisano prevođenje (DGT) Komisije treba da regrutuje prevodioce i asistente za novi jezik. DGT mora da prevede određeni broj velikih, ponavljajućih dokumenata i određene internetske stranice (koje nijesu dio pravne tekovine EU) prije pristupanja, koji treba da budu spremni do datuma pristupanja.

Novi službenici DGT-a treba da pripreme ('usklađe') prevodilačke memorije cjelokupne pravne tekovine EU na svom jeziku, kako bi osigurali da će prevođenje na novi jezik u Komisiji moći da ide u korak s prevođenjem na postojeće jezike Evropske unije za koje su već napravljene usklađene prevodilačke memorije⁷. DGT je spremna da pošalje nove uparene memorije takođe i jedinici za koordinaciju prevođenja kako bi doprinijeli koherentnosti i brzini njihovog posla.

Novi službenici DGT-a će takođe izvaditi terminologiju iz usklađenog zakonodavstva kako bi dopunili međuinstitucionalnu terminološku bazu podataka IATE⁸.

Preduslov za ove pripreme u cilju nesmetanog uvođenja novog službenog jezika EU na kom prevođenje treba da se obavlja istim tempom kao i na već postojećim jezicima od datuma pristupanja, jeste blagovremena dostupnost pretpristupnih prevoda pravne tekovine. Zbog toga je važno i za službe EU da kandidatske zemlje organizuju svoje prevođenje blagovremeno prije pristupanja Evropskoj uniji.

⁷ Prevodioci koriste prevodilačke alate da bi olakšali i ubrzali prevodilački posao. Prevodilačke memorije je moguće stvoriti upoređivanjem sadržaja dvije jezičke verzije dokumenta na nivou rečenice (tj. Svaka rečenica na jednom jeziku se uparuje s odgovarajućom rečenicom na drugom jeziku. Međutim, jezici su toliko različiti po gramatičkoj konstrukciji i interpunkciji da je nemoguće garantovati savršene rezultate. Prevodioci mogu raditi na osnovu ovih prevodilačkih memorija ali treba da potvrde ili revidiraju „uparene segmente“ i dovrše prevod).

⁸ IATE, Inter-Active Terminology for Europe. <http://iate.europa.eu>

Odgovornosti države kandidata

1.1 Uspostavljanje jedinice za koordinaciju prevođenja

Poželjno je da jedinica za koordinaciju prevođenja bude uspostavljena najkasnije kad počnu pregovori o pristupanju. Jedinica za koordinaciju prevođenja treba da bude odgovorna za cjelokupan proces prevođenja i da upravlja njime (ili da bude odgovorna za pretvaranje postojećih prevoda u nacionalnu verziju) koji obuhvata brojne službe i honorarne prevodioce.

Jedinica za koordinaciju prevođenja treba da obračuna sredstva neophodna za blagovremeno kompletiranje kvalitetnih prevoda pravne tekovine. Ovo treba da obuhvata procjenu profila neophodnih za izvršenje zadataka, kao što su prevodioci, stručni, pravni i jezički redaktori i terminolozi. Biće neophodni i informatičari, kao i osoblje za obavljanje sekretarskih i administrativnih poslova (koordinaciju).

Država kandidat treba da osigura izdvajanje dovoljno budžetskih sredstava za pokrivanje svih troškova prevođenja u pretpristupnom procesu, uključujući obezbjeđivanje odgovarajućeg broja zaposlenih i odgovarajuće opreme (elektronske opreme i prevodilačkog programa).

Važno je da se zapamti da, kako bi bila djelotvorna, jedinica za koordinaciju prevođenja treba da bude u mogućnosti da se osloni na mrežu stručnjaka u resornim ministarstvima i drugim državnim organima. Akteri na političkom nivou treba da budu svjesni potreba jedinice za koordinaciju prevođenja kada je riječ o sredstvima, uključujući rad u resornim ministarstvima.

1.2 Prevođenje

Država kandidat je odgovorna za prevođenje i reviziju cjelokupnog zakonodavstva EU **koje je usvojeno do dana njenog pristupanja**. Iz praktičnih razloga obično se utvrđuje krajnji rok pošto nije izvodljivo da se prevodi završe i objave istog dana kada se usvaja zakonodavstvo. S poslom treba početi unaprijed. Biće potrebno nekoliko godina.

Poželjno je da se angažuju prevodioci zaposleni za stalno kako bi se obezbijedili kvalitet, koherentnost i fleksibilnost. Ukoliko se angažuju prevodioci koji ne rade u instituciji, odnosno honorarni prevodioci, cjelokupna revizija mora da se obavi unutar institucije kako bi se obezbijedila dosljednost fraza i terminologije. Kada prevode rade honorarni prevodioci, važno je da se koordinira i prati rad tih prevodilaca kojima će biti neophodna i obuka. Jedinica za koordinaciju prevođenja treba da obezbijedi honorarnim prevodiocima pristup terminologiji, glosarima i relevantnim dokumentima, kao i povratne informacije (o revizijama).

Obim pravne tekovine koju treba prevesti se stalno razvija jer neki zakoni prestanu da važe dok se novi usvajaju. Neizbježno je da neki prevodi jedinice za koordinaciju prevođenja isteknu ili prestanu da važe do pristupanja, iz čega proizilazi da su prevedeni 'uzalud' (ipak, ovi prevodi mogu da budu opet iskorišćeni ukoliko se usvoji novo zakonodavstvo u određenoj oblasti). Pravna služba Komisije vodi spisak akata pravne tekovine koje treba prevesti (tzv. prioritetnu listu) i ažurira ga svakih šest mjeseci, kada unosi nove usvojene zakone i briše one koji su prestali da važe. Kako se datum pristupanja približava, Pravna služba Komisije češće ažurira prioritetnu listu.

Jedinica za koordinaciju prevođenja mogla bi da provjeri da li prethodni prevodi pravne tekovine na

sličnom jeziku mogu da budu od pomoći prilikom prevođenja. Međutim, uvijek je korisno da se konsultuju prevodi na nekoliko jezika. Kako su drugi prevodi u većini slučajeva prevodi s engleskog, francuskog ili njemačkog, bilo bi mudro da se konsultuje bar jedna od tih verzija. Kada se koriste i prilagođavaju prethodni prevodi sa sličnog jezika, i dalje treba da se poštuje red neophodnih koraka u procesu prevođenja (str. 4) kao i načela određivanja prioriteta (str. 8), kada je to primjenjivo.

1.3 Terminologija

Jedinica za koordinaciju prevođenja treba da angažuje terminologe od samog početka kako bi koordinirala saradnju u oblasti terminologije i obezbijedila dosljednost. Pravilna terminologija u pravnim aktima je izuzetno važna. Nepravilno prevedeni termini mogu da rezultiraju pravnom odredbom bez predodređenog značenja i željenog efekta. Pravne i ekonomske posljedice koje bi iz toga proizašle mogle bi da budu ozbiljne.

Rad na terminologiji obuhvata:

- definisanje pravilnih termina; ovo bi trebalo da se radi u konsultaciji i u dogovoru s resornim ministarstvima (ili čak da ovo odrade sama resorna ministarstva), državnom centralnom bankom itd.,
- koordiniranje aktivnosti ministarstava i unošenje termina u terminološku bazu.

Važno je da jedinica za koordinaciju prevođenja na početku uspostavi mreže stručnjaka i dobije stručnu pomoć resornih ministarstava kada je riječ o davanju savjeta vezanih za terminologiju i potvrđivanju iste. Što su odnosi s resornim ministarstvima bliskiji, jedinica za koordinaciju prevođenja će imati manje posla oko terminologije. Zaposlenima u državnoj upravi treba da bude jasno da je njihova saradnja preduslov za pravilnu upotrebu terminologije u pravnoj tekovini i da zbog toga jedinica za koordinaciju prevođenja treba da bude ovlaštena da konsultuje resorna ministarstva.

Terminolozi treba da uključe prevodioce koji su pogodni za obučavanje za izvršenje ovih zadataka kako bi bili sigurni da rad na terminologiji odgovara konkretnim potrebama prevodilaca (izbjegavati čisto teoretski pristup).

Mora da se uspostavi terminološka baza. Generalna direkcija za pisano prevođenje može da predloži (osnovnu) formu koja je kompatibilna s kasnijom integracijom u bazu IATE⁹, ali sama IATE kao EU institucija nije odgovorna za upravljanje bazom. IATE ostaje javno dostupna na službenim jezicima EU kao i na latinskom jeziku: <http://iate.europa.eu>.

Dobru praksu predstavlja stvaranje sistema za razmjenu glosara kada Generalna direkcija za pisano prevođenje privremeno zaposli osoblje koje govori jezik države kandidata. Jedinica za koordinaciju prevođenja se poziva da kontaktira Generalnu direkciju za pisano prevođenje kako bi dogovorila praktične module¹⁰.

Sporazum oko terminologije treba da zakluče Generalna direkcija za pisano prevođenje i država kandidat kako bi se formalizovala saradnja u oblasti terminologije i pojasnila prava intelektualne svojine. Ovaj sporazum će omogućiti Generalnoj direkciji za pisano prevođenje da koristi terminološke resurse (razvijene u državi kandidatu) nakon pristupanja. Sporazum je čisto tehnički i nema ni finansijske ni političke posljedice. Ovakvi sporazumi su zaključeni u formi razmjene pisama sa

⁹ Interaktivna terminološka baza institucija EU

¹⁰ Bio bi dobar trenutak kada bude poznat datum pristupanja i kad Komisija bude imala neke kapacitete za novi jezik unutar institucije. Jedinica koje treba kontaktirati je DGT-03-SECRETARIAT@ec.europa.eu

prethodnim državama kandidatima.

1.4 Revizija

Svi prevodi moraju biti revidirani. Revizija prevoda mora da obuhvata **jezičku, stručnu** (provjeravanje predmetne oblasti) i **pravnu redakturu**.

Što je veći udio prevoda pravne tekovine koji su odrađeni van institucije, to je veća potreba za pouzdanim kapacitetima za reviziju (unutar institucije) kako bi se obezbijedila koherentnost. Idealno je da akte pravne tekovine prevede i revidira samo jedna osoba. Treba da budu revidirani ne cisto hronološkim, već strukturnim redom. Spojeni akti (osnovni akti i oni o izmjenama i dopunama) treba da imaju dosljednu termonologiju, kao i akti iz iste političke oblasti (konkurencije, zapošljavanja, zaštite životne sredine itd.).

Od samog početka, osoblje jedinice za koordinaciju prevođenja takođe treba da uključuje pravnike revizore.

Resorna ministarstva i državne agencije ili organi treba da budu svjesni da moraju prihvatiti da obavljaju stručnu reviziju prevoda kako bi se osigurao kvalitet i ispravnost zakonodavstva u oblastima koje pokrivaju. Prevođenje pravne tekovine je proces u kojem cijela državna uprava treba da učestvuje, usmjeravajući pritom svoju podršku i doprinos i na stručnu reviziju. Stručne revizije zahtijevaju određeno radno vrijeme (u periodu priprema za pristupanje tokom kojeg obično ima puno posla), pa ih je stoga neophodno razmotriti na odgovarajući način (tj. treba ih uzeti u obzir pri procjeni potrebnih resursa i troškova).

1.5 Unošenje u bazu CC Vista

- Svi prevodi revidirani od strane jedinice za koordinaciju prevođenja moraju biti uneseni u bazu podataka CC Vista kako bi institucije EU mogle početi da rade na njima.
- Jedinica za koordinaciju prevođenja treba da Kancelariji za publikacije dostavi spisak akata pravne tekovine koji su već objavljeni u službenom listu zemlje u kojoj se ona nalazi. Ukoliko ih jedinica za koordinaciju prevođenja unese u sistem, jasno označene, moguće ih je ponovo objaviti bez uređivanja.
- Po broju stranica svakog pojedinačnog Celex broja prikazanog u CC Visti bi trebalo da se vidi da li su izvršene naknadne izmjene. Međutim, Kancelarija za publikacije može koristiti „drugačiji“ način obračunavanja broja stranica za štampanje i objavljivanje. Kancelarija za publikacije koristi EUR-Lex (pdf) stranice za obračunavanje broja stranica. Broj stranica se obračunava na osnovu broja stranica verzija na drugim jezicima. To je jednostavno i precizno. Međutim, ponekad pravnici lingvisti iz različitih razloga donose odluku da određeni elementi (kao što su aneksi) ne moraju biti štampani, a to onda smanjuje broj predviđenih stranica. S obzirom da se to smanjenje broja stranica dešava pri kraju procesa, CC Vista nije uvijek precizna. Međutim, ukoliko dođe do takvog smanjenja, broj stranica u navedenoj bazi može biti promijenjen nakon unošenja konačne verzije (nakon revizije od strane pravnika lingvista). Drugačiji način obračunavanja broja stranica ne samo da je logičan i transparentan, već utiče na budžet i finansije.
- Neki veći ili komplikovani dokumenti (tabele) mogu biti podijeljeni u veći broj spisa. U takvim slučajevima mora biti jasno naznačeno da li se dati dokumenti/spisi moraju objavljivati u istoj svesci. Ova informacija je od ključnog značaja za planiranje i prikupljanje sveski za objavljivanje. Ukoliko dokumenti moraju biti objavljeni u istoj svesci (npr. Odluka + Sporazum), bilo bi korisno

imati prevode oba dokumenta u otprilike isto vrijeme kako bi planiranje za objavljivanje bilo olakšano.

- U dokumentima jedinice za koordinaciju prevođenja unesenim u CCVistu ne vide se izmjene koje su možda izvršene u njima u toku faze kontrolnog čitanja i lekture. Izmjene načinjene u toku te dvije faze su obično vrlo male i nijesu toliko značajne. Međutim, ukoliko jedinica za koordinaciju prevođenja primijeti neku razliku (kao što je npr. razlika u interpunkciji) i ukoliko želi da koristi tekst sopstvene verzije, može se obratiti Kancelariji za publikacije.
- Jedinice za koordinaciju prevođenja ne moraju da prilagode format u dodijeljenim originalnim dokumentima (MS Word). Tabele mogu biti ostavljene u izvornoj formi sve dok je jasno šta gdje ide. Nije neophodno dodavati sliku u spis. Za označavanje djelova grafikona, možda bi bilo najlakše napraviti tabelu s podudarnim riječima, kao na primjer Blue = Plavo, Red= crveno itd.
- Ne bi trebalo biti nikakvih ograničenja kada je riječ o redosljedu objavljivanja pojedinačnih dokumenata (na primjer, na osnovu datuma objavljivanja originala).

1.6 Alati

Neophodno je da jedinica za koordinaciju prevođenja ima sopstvenu informatičku podršku posebno prilagođenu za upravljanje ogromnim brojem stranica pravne tekovine koju treba prevesti i revidirati, kao i za upravljanje radnim procesom u jedinici za koordinaciju prevođenja, radom svakog službenika, a po mogućnosti i za kontakte s resornim ministarstvima (koja obavljaju stručnu reviziju prevoda). Uključivanje revizije od strane resornih ministarstava u radni proces učiniće rad vidljivijim, uključujući i rukovodećem kadru u resornim ministarstvima. Ovo će olakšati praćenje obima posla i rokova. U onoj mjeri u kojoj jedan odgovarajući informatički alat može pomoći da se poveća svijest zaposlenih u resornim ministarstvima o zadacima koji su pred njima, i odgovornost koja uz to ide, ovaj korak bi mogao pomoći da se osigura da revizije budu obavljene na vrijeme.

1.7 Fluktuacija službenika

Jedinice za koordinaciju prevođenja treba da očekuju da će doći do fluktuacije službenika (izraženo u procentima, do sada je bilo do 50%) nekih 18 mjeseci prije pristupanja, kada institucije EU zapošljavaju lingviste (lektore, pravnike lingviste i prevodioce). Jedinice za koordinaciju prevođenja treba da unaprijed odrede vremenski raspored i da planiraju budžetska sredstva neophodna za upravljanje završnom fazom prevođenja pravne tekovine na propisan način.

Određivanje prioriteta

Jedinice za koordinaciju prevođenja bi trebale imati konačnu verziju primarnog zakonodavstva tri godine prije predviđenog pristupanja EU, posebno kada je riječ o glavnim ugovorima kao što su Ugovor o Evropskoj uniji i Ugovor o funkcionisanju Evropske unije. S jedne strane, završnu obradu primarnog zakonodavstva moraju obaviti pravnici lingvisti u institucijama EU (uglavnom oni iz Savjeta) na vrijeme za potpisivanje Ugovora o pristupanju. S druge strane, potrebno je da jedinice za koordinaciju prevođenja imaju konačnu verziju primarnog zakonodavstva u što ranijoj fazi kako bi na dosljedan način mogle započeti rad na prevođenju sekundarnog zakonodavstva. Pravne službe u institucijama EU bi trebale započeti završnu obradu sekundarnog zakonodavstva dvije i po godine prije dana pristupanja. Takođe, lektori zaposleni u Kancelariji za publikacije rade na tekstovima prije (i nakon) pravnik lingvista, pa je stoga neophodno da pripremni period za Kancelariju za publikacije bude isti ili duži. Za objavljivanje pravne tekovine (uključujući i lekturu) je potreban pripremni period od dvije i po godine. Kako bi ove službe mogle završiti posao na vrijeme, neophodno je da država kandidat u

kontinuitetu daje svoj doprinos u ovom procesu, što znači da jedinica za koordinaciju prevođenja treba da počne da redovno unosi prevode u CCVistu nekih 3 godine prije pristupanja kako bi službe zadužene za pravnu redakturu mogle obaviti završnu obradu pravne tekovine, a Kancelarija za publikacije privela kraju objavljivanje (štampanu i elektronsku verzija). U tom kontekstu, neophodno je da jedinica za koordinaciju prevođenja uzme u obzir broj stranica pravne tekovine koji stalno raste, lekturu koja se mora obaviti prije završne obrade, kao i vrijeme koje je neophodno pravnim službama da obave završnu obradu pravne tekovine.

Danas (april 2014.), prečišćeni tekst pravnog akta nema pravnu vrijednost, tako da ne postoji opcija da se broj stranica pravne tekovine smanji prevođenjem samo prečišćenih verzija. Ostaje da se vidi da li će se to promijeniti u budućnosti; razgovori se vode, ali u ovoj fazi nije jasno da li će prečišćena verzija dobiti pravnu vrijednost ili će se koristiti druge metode.

U uspostavljenom toku rada na dokumentu iz pravne tekovine, prevođenje-revizija-lektura-završna obrada (kao u bazi CCVista), jedinica za koordinaciju prevođenja mora da prati zasebne faze: prevođenje i reviziju. Ovo je naročito važno kako bi se osigurala frazeološka i terminološka dosljednost **od samog početka** cijelog procesa prevođenja. Jedinica za koordinaciju prevođenja treba to da uzme u obzir, posebno kada joj se obraćaju resorna ministarstva u zemlji u vezi s prioritetima u prevođenju pravne tekovine.

Korisno je u ranoj fazi prevodilačkog procesa postići saglasnost o normama i standardima, uključujući i alate za računarski potpomognuto prevođenje¹¹, kako bi se osigurala koherentnost prevoda. Sve instance uključene u prevođenje pravne tekovine (jedinica za koordinaciju prevođenja, ministarstva, ostali državni organi itd.) treba da koriste Međuinstitucionalni stilski vodič. On obuhvata elemente i izraze koji se ponavljaju a koji će biti neophodni tokom cijelog procesa rada na prevođenju i reviziji, kao i prilikom usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU.

Čim započne rad na prevođenju, stručnjaci iz Kancelarije za publikacije treba da sastave Pretpristupni stilski vodič, a zatim ga šalju jedinici za koordinaciju prevođenja za prevođenje na lokalni jezik. Čim se obavi angažovanje pravnika lingvista i lektora, ovaj stilski vodič pregledaju sve strane i uspostavljaju se standardi na lokalnom jeziku. Ovo u značajnoj mjeri smanjuje vrijeme i napore neophodne za uređivanje teksta, te doprinosi jednoobraznosti krajnjeg proizvoda.

Primarno zakonodavstvo uvijek se prevodi prije sekundarnog. Primarno zakonodavstvo trenutno obuhvata oko 8750 stranica u Word-u.

Uvijek treba prevoditi i revidirati opšte pravne akte i osigurati da su oni prošli završnu obradu od strane pravnika lingvista nadležnih službi (svaka institucija nadležna je za završnu obradu različitih poglavlja pravne tekovine) prije prevođenja akata koji se odnose na njih. Na primjer:

- Prvo prevesti i revidirati Carinski zakonik i odredbe za sprovođenje. Zatim prevesti i revidirati ostatak pravne tekovine koja se odnosi na carine.
- Prevesti opšte akte u oblasti poljoprivrede prije započinjanja rada na povezanim aktima. Jedinica za koordinaciju prevođenja treba da u bazu CC Vista unese revidiranu pravnu tekovinu koja se odnosi na poljoprivredu, naročito dio koji se tiče organizacije zajedničkog tržišta, najkasnije 12 mjeseci prije pristupanja. Na ovaj način ostavlja se vrijeme za naknadnu lekturu i završnu obradu od strane Pravnih službi, što predstavlja preduslov da bi Generalna direkcija za pisano prevođenje ispunila svoju obavezu prevođenja periodičnih poljoprivrednih instrumentata (*actes périodiques agricoles*), zasnovanih na ili koji se odnose na pravnu tekovinu, kako bi na vrijeme bili dostupni na

¹¹ CAT= Računarski potpomognuto prevođenje

dan pristupanja.

- Prevesti Finansijsku regulativu u što ranijoj fazi, dopuštajući vrijeme za lekturu i završnu obradu, kako bi budžet u godini prije pristupanja mogao biti preveden na pravilan način. Ovo će omogućiti blagovremeni prevod budžeta u godini pristupanja, kada njegovo prevođenje bude predstavljalo zakonsku obavezu.
- Neki pravni instrumenti moraju biti prevedeni u ranoj fazi, kako bi Komisija bila u mogućnosti da prevede povezane internet stranice, kao što je Građanska inicijativa i usluge zasnovane na internetu, kao što su Informacioni sistem unutrašnjeg tržišta¹² i Portal za elektronsko pravosuđe. Takve internet stranice i usluge čine jednu vrstu pravne tekovine na internetu koja mora biti dostupna na novom jeziku čim država postane članica Evropske unije.
- Prevesti i revidirati 20 poglavlja registra jedno za drugim (ali ne nužno 35 pregovaračkih poglavlja), s obzirom na to da prioritarna lista prati poglavlja Registra po redu naznačenom od strane službi nadležnih za Završnu obradu (izbjegavati preskakanje s jednog na drugo poglavlje). Ovo je od ključnog značaja kako bi se obezbijedila dosljedna terminologija i frazeologija (i efikasan rad službi nadležnih za završnu obradu).

7. Kako Evropska unija može pomoći jedinicama za koordinaciju prevođenja

7.1 Pravna služba Komisije

Pravnici lingvisti Evropske komisije (u saradnji sa svojim kolegama u Evropskom parlamentu i Savjetu) mogu

- davati jedinicama za koordinaciju prevođenja povratne informacije o prevodima koji su prošli završnu obradu
- dostaviti pravne glosare jedinicama za koordinaciju prevođenja
- usaglasiti se s jedinicama za koordinaciju prevođenja u pogledu pravne terminologije .

7.2 Kancelarija za publikacije Evropske unije

Kancelarija za publikacije je u CC Visti stavila na raspolaganje engleske i francuske verzije u Word formatu (pored Pdf formata) kako bi olakšala prevođenje tabela, aneksa, listi itd. jedinicama za koordinaciju prevođenja koje više ne moraju da konvertuju ili ponovo sastavljaju dokumenta prije nego što ih mogu prevesti.

7.3 Generalna direkcija za pisano prevođenje

Generalna direkcija za pisano prevođenje može pomoći jedinicama za koordinaciju prevođenja kroz:

- pružanje kratkih obuka za zaposlene prevodioce koji se pripremaju da postanu terminolozi,
- predlaganje osnovnih formata terminološke baze podataka koja bi bila kompatibilna za kasniju integraciju s terminološkom bazom podataka IATE institucija EU¹³,
- omogućavanje kontakata i razmjena između zemalja kandidata,
- omogućavanje usklađivanja prevoda koji su prošli završnu obradu za korišćenje od strane prevodilačkih softvera (onog trenutka kada Generalna direkcija za pisano prevođenje bude imao

¹² <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome>

kapacitete u novom jeziku). Oni omogućavaju lakši prevod budućih tekstova u istoj temi, s pravim formulacijama i terminologijom. Ova usklađivanja mogu biti dostupna na internet stranici CC Viste. Prevodilačke memorije Generalne direkcije za pisano prevođenje na postojećim jezicima EU dostupne su na: <http://ipsc.jrc.ec.europa.eu/index.php?id=197> .

- Pružanje stručne obuke rukovodnom kadru jedinica za koordinaciju prevođenja o organizaciji prevođenja velikih razmjera (u Generalnoj direkciji za pisano prevođenje), sastanaka među kolegama itd.

Glosar

Pravna tekovina: predstavlja korpus zajedničkih prava i obaveza koji važi za sve države članice u okviru Evropske unije. Pravna tekovina Zajednice predstavlja korpus zajedničkih prava i obaveza koji važi za sve države članice u okviru Evropske unije. Ona se neprestano razvija i nju čine: sadržaj, načela i politički ciljevi Ugovora; zakonodavstvo usvojeno tokom primjene ugovora i sudska praksa Suda pravde; deklaracije i rezolucije usvojene od strane Unije; mjere koje se odnose na zajedničku spoljnu i bezbjednosnu politiku; mjere koje se odnose na pravosuđe i unutrašnje poslove; međunarodni sporazumi zaključeni od strane Zajednice i onih zaključenih između zemalja članica u oblasti djelatnosti Unije. Države kandidati moraju prihvatiti pravnu tekovinu Zajednice prije nego što postanu članice Unije. Izuzeća od pravne tekovine odobravaju se samo u izuzetnim okolnostima i ograničena su u opsegu. Da bi se integrisale u Evropsku uniju, države kandidati će morati prenijeti pravnu tekovinu u svoje nacionalno zakonodavstvo i sprovesti je od trenutka pristupanja.

Usklađivanje prevodilačkih memorija: način organizovanja podataka u okviru memorija kako bi se mogli preuzeti na najbrži mogući način (za grupisanje odgovarajućih prevoda dvije jezičke verzije)

Alat za računarski potpomognuto prevođenje: primjena računarskih tehnologija koje pomažu u prevođenju teksta s jednog jezika na drugi. Računarski potpomognuto prevođenje ne treba miješati s mašinskim prevođenjem.

DGT: Generalna direkcija za pisano prevođenje Evropske komisije

EK: Evropska komisija

Završna obrada pravne tekovine: pravna revizija od strane Pravnih službi Evropskih institucija kako bi se obezbijedio kvalitet pravnih akata

IATE: Interaktivna razmjena terminologije, terminološka baza podataka kojom se rukovodi na međuinstitucionalnom nivou

KP: Kancelarija za publikacije Evropske unije

Primarno zakonodavstvo: osnivački ugovori Evropske unije

Prioritetna lista: Prioritetna lista pomaže državama kandidatima da znaju koje pravne akte da prevode, isključujući istekle ili stavljene van snage akte i uključujući novousvojene akte. Pravna služba Evropske komisije redovno ažurira ovu listu. Međutim, ovo je dinamičan proces koji crpi resursi, tako da se intenzitet ažuriranja pojačava kako se bliži dan pristupanja.

Sekundarno zakonodavstvo: odredbe instrumenata koje donose Evropske institucije na osnovu primarnog zakonodavstva, kao što su regulative, direktive itd.

PS : Pravna služba (*service juridique*): Evropska komisija i Savjet Evropske unije imaju pravnu službu, uključujući i pravnike lingviste. Evropski parlament takođe zapošljava pravnike lingviste koji rade u Direktoratu za zakonodavne akte.

Jedinica za koordinaciju prevođenja: jedinica za koordinaciju prevođenja u državi kandidatu rukovodi prevođenjem (ili prilagođavanju u nacionalnu verziju) pravne tekovine na jezik države kandidata

